

Vastaus Salla Lindblad-Palon ja Minna Räsänen sekä 27 muun valtuutetun aloitteeseen demokratiakasvatuksen vahvistamiseksi Vantaalla

VD/5386/00.02.00.03/2019

RV/NK/LR/AR/PK/NJ

Salla Lindblad-Palo, Minna Räsänen ja 27 muuta valtuutettua jättivät seuraavan hallintosäännön mukaisen valtuustoaloitteen:

”Aktiiviseksi kansalaiseksi voi oppia – valtuustoaloite demokratiakasvatuksen vahvistamiseksi Vantaalla

Osallisuuden vahvistamiseksi ja oppimiseksi on olemassa monia eri välineitä ja toimintamalleja. Me tämän valtuustoaloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki pyrkii jatkossa vahvistamaan lasten kasvamista aktiivisiksi kansalaisiksi tarjoamalla vaalien yhteydessä lapsille mahdollisuuden äänestää lasten omissa vaaleissa.

Toimivan kansalaisyhteiskunnan ja vahvan demokratian kulmakiviä ovat aktiiviset kansalaiset. Ihmisten osallistumisen ja osallisuuden edistäminen myös kunnissa kunnan pienistä asukkaista lähtien on kannatettavaa toimintaa.

Viime eurovaaleissa lapset saivat äänioikeuden yli 30 kunnassa. Myös Vantaalla Hakunilan kirjastossa lapset pystyivät äänestämään eurovaalien ennakoäänestysaikaan omia fiktiivisiä eläinhahmojaan nk. lastenvaalien mukana. Lastenvaalit ovat Porista lähtöisin oleva idea, jossa ideana on tarjota lapsille positiivinen kokemus äänestämisestä ja vahvistaa tällä tavoin tulevien äänioikeutettujen kokemuksia äänestämisestä. Tulevaisuuden tavoitetasona voisi olla, että lasten vaalien ideaa pyritään levittämään kattavasti eri puolille Vantaata.

Perusteet valtuustoaloitteelle:

Yleinen äänestysaktiivisuus on ollut laskusuunnassa, joten tarvitsemme konkreettisia toimia äänestysaktiivisuuden nostamiseksi. Aktiiviseksi ja kantaaottavaksi, äänestäväksi asukkaaksi ja kansalaiseksi voidaan oppia esimerkkien avulla. Lasten mukaan ottaminen äänestyspaikalle on tässä yksi luontainen tapa, mutta äänestämisen merkitys lapselle ei välttämättä konkretisoidu ilman lapsen omaa panostusta. Siksi koemme, että lasten oma äänestys, jossa äänestyspaikalla lapset pääsevät äänestämään ”omissa vaaleissaan” kuten aikuiset, olisi mitä hienoin tapa kasvattaa lapsiamme ja opettaa demokratiaa lapsia kiinnostavalla tavalla.

Lasten äänestyksessä mallia voidaan ottaa esimerkiksi lastenvaalit – ideasta, jossa ehdolla olisivat fiktiiviset hahmot ja lapset pääsisivät itse jättämään omat äänestyslipukkeensa vaaliurnaan. Lasten äänestyksen yhteyteen voitaisiin kytkeä myös päiväkodit ja alakoulut ja näin lapsia kiinnostavalla tavalla heille voidaan samalla opettaa demokraattisen päätöksenteon kulmakiviä.

Me tämän valtuustoaloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaalla järjestetään tulevaisuudessa lasten äänestys kaupungin järjestämien vaalien yhteydessä. Esimerkiksi viime eduskuntavaaleissa Vantaalla oli yli 60 äänestyspistettä. Lastenvaalien järjestäminen äänestyspisteiden yhteydessä tukisivat koko perheen yhteistä äänestyskokemusta ja voisi kasvattaa myös kunnan yleistä äänestysaktiivisuutta, vahvistaa aktiivista kansalaisuutta kuin myös tarjota perheille yhteisen tavan viettää aikaa ja osallistua vaalien merkeissä.”

Kaupunginvaltuusto 17.6.2019 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala, kaupunkikulttuurin toimiala ja kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen nähdään tärkeänä asiana ja aloitteessa esitettyä lasten äänestysmahdollisuuden toteuttamista Vantaan kaupungin järjestämien vaalien yhteydessä pidetään hyvänä.

Idea lasten omiin vaaleihin on lähtöisin Porista vuoden 2017 kuntavaaleista, mutta jo kevään 2019 aikana lasten vaalit toteutettiin valtakunnallisesti noin 40 paikkakunnalla. Valtakunnalliset lasten vaalit toteuttavat Suomen Nuorkauppakamarit ry, Porin kaupunki ja Kuntaliitto, mutta kunnat ja kaupungit ovat tiiviissä vuoropuhelussa toteuttavien tahojen kanssa. Vantaalla lasten vaalin käytännön järjestelyistä vastasi Suomen Nuorkauppakamari.

Tapahtumassa lapset saavat äänestää omissa vaaleissaan samassa paikassa, missä vanhemmat voivat käyttää äänioikeuttaan. Lasten vaalissa lapsi voi äänestää vanhemman tai muun aikuisen opastuksella keksityssä vaalissa, jossa esimerkiksi keväällä 2019 äänestettiin eri eläinhahmojen väliltä.

Vantaalla lasten äänestyspaikkana oli ennakkoäänestyspaikkana toimiva Hakunilan kirjasto. Se oli Nuorkauppakamarin toive ja tila oli soveltuva rinnakkaisen lasten vaalin järjestämiseen. Kirjastossa oli lapsille oma nurkkaus, johon Nuorkauppakamari toimitti tarvittavan materiaalin ja huolehti esillepanosta sekä äänestäjien ohjeistuksesta opastein. Vaalin jälkeen Nuorkauppakamari suoritti äänten laskun – Hakunilan kirjaston lasten vaalissa annettiin 142 ääntä. Lasten valtakunnallisessa äänestyksessä eniten ääniä sai Kiira Kettu.

Vantaalla on vaaleista riippuen noin kaksitoista yleistä ennakkoäänestyspaikkaa ja 65 vaalipäivän äänestyspaikkaa. Osa näistä äänestyspaikoista on riittävän tilavia, jotta niiden yhteydessä on voitu toteuttaa vaalikeräyksiä ja esimerkiksi vanhempainyhdistysten organisoimaa vaalikahvilatoimintaa.

Keskusvaalilautakunta vastaa valtiollisissa vaaleissa vaalien järjestämisen valmisteluista ja kuntavaaleissa myös ehdokasasettelusta ja vaalien tuloksen vahvistamisesta siten, kuin vaalilaissa säädetään ja oikeusministeriö ohjeistaa. Keskusvaalilautakunnan tehtäviin ei kuulu eikä se voi vastoin oikeusministeriön ohjeistusta määrätä muita vaaliviranomaisia suorittamaan vaalien järjestämiseen kuulumattomia tehtäviä.

Vaalien oheistoiminta ei saa millään tavalla häiritä vaalitoimitusta eikä vaikeuttaa pääsyä äänestyspaikkaan. Lisäksi toimijoiden on valvottava sitä, ettei paikalla ole vaalimainoksia tai muuta toimintaa, jolla voitaisiin yrittää vaikuttaa äänestäjiin. Vaalitoimitsijat niin vaalilautakunnissa kuin ennakkoäänestyspaikoissa vastaavat vain vaalitoimituksesta, eivätkä voi osallistua muuhun oheistoimintaan saman aikaisesti.

Vaalien järjestämisen yhteydessä toteutettava lasten vaali on hauska ja helppo tapa kannustaa lapsia ja heidän vanhempiaan käyttämään äänioikeutta. Toiminnan ehtona on, että se soveltuu äänestyspaikan läheisyydessä toteutettavaksi. Koska kaikki oheistoiminto on oikeusministeriön mukaan suoritettava selkeästi äänestystilan ulkopuolella, tarkoittaa tämä käytännössä usein sitä, että oheistoiminto tulee suorittaa eri huoneessa kuin varsinainen äänestys.

Vaalipäivän äänestyspaikka määräytyy äänestäjän tietyn ajankohdan asuinpaikan perusteella. Koska äänestyspaikat poikkeavat kooltaan ja olosuhteiltaan hyvin merkittävästi toisistaan, mahdollisuus järjestää lasten leikkiäänestys jokaisessa äänestyspaikassa ei ole kovin todennäköistä. Äänestäjien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta tämä on ongelmallista. Jotta äänestysmahdollisuus olisi tasapuolinen kaikille Vantaalla asuville lapsille, äänestysmahdollisuus olisi parasta järjestää ennakköäänestyksen aikana, koska ennakkoon voi käydä äänestämässä missä tahansa ennakköäänestyspaikassa.

Vantaan kaupunginhallitus päättää vuoden 2021 kuntavaalien ennakköäänestyspaikoista tammikuussa 2021. Lasten äänestysmahdollisuus voitaisiin järjestää Vantaan kaupungin hallinnoimien tilojen ennakköäänestyspaikoissa, joissa työskentelee Vantaan kaupungin henkilöstöä (esim. kirjastot). Tällöin kaupungin henkilökunta tai halutessaan Vantaan Nuorkauppakamari vastaisi lasten äänestyspisteen hoitamisesta ennakköäänestyksen ajan.

Lasten vaalien järjestäminen on valtakunnallinen konsepti. Sen toteuttamisesta ja taustamateriaalista vastaavat Suomen Nuorkauppakamari, Kuntaliitto ja Porin kaupunki. Valtakunnallisten toteuttajien lisäksi Vantaalla lasten äänestyksen käytännön järjestämistä voidaan suunnitella kaupunkitasoisessa työryhmässä, jossa voisi olla edustajat kaupunkistrategian ja johdon toimialan kuntademokratian palvelualueelta, kaupunkikulttuurin viestintä- ja osallisuustiimistä, kirjasto- ja asukaspalveluiden palvelualueelta sekä kasvatuksen ja oppimiseen toimialalta.

Lasten äänestyksen lisäksi myös nuorilla on mahdollisuus saada oppilaitoksissa demokratiakasvatusta. Kouluista erityisesti lukioissa opiskelijakunnat ovat olleet aktiivisia järjestämään vaalipaneeleja kunnallisvaalien, eduskuntavaalien ja eurovaalien yhteydessä. Oppilaitoksista riippuen on toteutettu opiskelijakuntien järjestämiä vaaleja, joissa on simuloitu aitoa äänestystapahtumaa. Osa toisen asteen opiskelijoista on äänioikeutettuja.

Toisen asteen oppilaitoksissa järjestetään nuorisovaltuustovaaleja. Osassa oppilaitoksia on ollut mahdollista äänestää ennakkoon seurakuntavaaleissa. Toisen asteen oppilaitoksissa toimivat opiskelijakunnat ja oppilaitoksesta riippuen opiskelijakuntien jäseniä on valittu oppilaitoksissa toteutettavilla vaaleilla.

Kaupunginhallitus 10.2.2020 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa valtuutetuille Lindblad-Palo ja Räsänen sekä 27 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Salla Lindblad-Palon ja Minna Räsäsen sekä 27 muun valtuutetun aloite demokratiakasvatuksen vahvistamiseksi Vantaalla

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätöksenteko, esitys valtuustoon

Muutoksenhaku: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätietoja:

keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 040 5149 558, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

vaalitoimiston päällikkö Nelli Jääskeläinen, puh. 040 828 1271, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

yhteisten palvelujen päällikkö Leena Rusanen, puh. 050 314 5702, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi